

[Bøgholm.]

marts intet, der tyder på, at de tyske forberedelser er blevet ændret på nogen som helst måde.

Lad mig yderligere tilføje, at Hitler den 12. marts havde udstedt en personlig ordre om, at ingen udenfor værnemagten måtte beskæftige sig med forberedelserne til Danmarks besættelse, og at Kanstein den 9. eller 10. april havde en lang samtale med Himmler, der end ikke anede, hvem der sad på de politiske poster i Danmark.

Dr. Munch for ikke på politisk stimandsfærd. Han fejlede, og hans politiks sammenbrud førte ulykken over Danmark, men han handlede udfra sin dybeste overbevisning om, hvad der var bedst for landet, og måske netop heri ligger tragedien Munch. Han førte sin egen overbevisnings politik uden hensyn til, at han var udenrigsminister i et parlamentarisk styret land. Jeg tror, at historiens opfattelse af dr. Munch vil blive den, at for ham var det vigtigste af alt, at der ikke blev kæmpet. Jeg er naturligvis ganske klar over, at man imod denne opfattelse vil kunne fremføre de udtalelser, som daværende forsvarsminister Munch fremsatte i folketinget i marts 1915 under den første verdenskrig, hvor han sagde, (folketingets forhandlinger 1914—15, sp. 3578):

„Det er nødvendigt, at regeringen holder de militære midler, hvorover landet råder, således beredt, at de i fornødent fald kan anvendes til at håndhæve de rettigheder og opfylde de forpligtelser, Danmarks stilling som neutral stat medfører. Udfra denne opfattelse har regeringen handlet.“

Dette hindrede dog ikke, at dr. Munch tre fjerdingår tidligere havde været rede til at lade Tyskland opføre batterier på dansk område.

Den, der gennemgår de parlamentariske kommissioners desværre altfor ufuldstændige beretninger om, hvad der foregik i den første uge af april, vil næppe kunne undgå at få den opfattelse, at for den daværende

udenrigsminister trådte alle andre hensyn tilbage end dette ene: komme, hvad komme vil, der må ikke blive kamp. Viljen i ministeriet i foråret 1940 hed dr. Munch, thi for Stauning var tilbagegangsperioden allerede begyndt. Regeringen Stauning-Munch var blevet en regering Munch-Stauning.

Da dr. Munch i foråret 1939 afviste den socialdemokratiske svenske udenrigsminister Sandler's tilbud om militære aftaler og i stedet sluttede ikke-angrebspagt med Tyskland, var han dermed slået ind på den vej, der skulle føre frem til den 9. april. De advarsler, som både Stauning og dr. Munch op gennem årene havde fået fra engelsk side, og som det ærede medlem hr. Alsing Andersen synes at glemme, var blevet afvist, og dette er den virkelige baggrund for de så ofte citerede ord af den daværende marineminister Churchill fra foråret 1940.

Danmark havde valgt, det havde valgt den ubeskyttede neutralitetspolitik, der måtte give det nådeløst i Hitlers vold. Dr. Munchs politik havde sejret over den begyndende forsvarsvilje hos det danske socialdemokrati. For mig er der ingen tvivl om, og jeg skal gerne erkende dette, at endnu i dagene før den 9. april stod der et folkeflertal bag regeringens politik, men det var et folkeflertal, der ikke kendte og ikke kunne kende det danske gesandtskabs indberetninger fra Berlin, og det bør i denne forbindelse vel heller ikke overses, at vi i Danmark ikke har det direkte demokrati. Det er valg, men ikke folkeafstemninger, der afgør tingene. Det er en parlamentarisk opgave at udforme landets politik; regeringen er kun det udførende organ for folketingets vilje, og derfor måtte 19. januar-erklæringen være forpligtende for alle med et politisk ansvar, men udenrigsminister Munch førte sin politik uden hensyn til rigsdagens vedtagelse. Derom taler hans ret tvetydige forklaring om sin indstilling overfor gesandt Zahles indberetninger fra 4. april.

Ganske afgørende for bedømmelsen af dr. Munchs ansvar synes mig imidlertid